

จากใจผู้เขียน

ทุกปัญหาแก้ได้ด้วยปัญญาและข้อเท็จจริงที่
อยู่บนพื้นฐานของความจริง

ภาวะโลกร้อน (Global warming) เป็นประเด็นร้อน
ปัญหาร่วมของคนทุกประเทศทุกชาติทั่วโลก อย่างที่ไม่มี
ใครจะหลบเลี่ยงได้ แต่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของ
การแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน จะขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจ
ความตระหนัก และสำนึกร่วมของคนส่วนใหญ่ทั่วโลกที่จะ
ช่วยกันร่วมรับผิดชอบและแก้ปัญหาภาวะโลกร้อนที่กำลัง
ทวีความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัดเจนจากทุกมุมโลก

หนังสือ ‘โลกร้อน เรื่องร้อนของโลก!’ เป็นหนังสือ
รวมข้อเขียนของผู้เขียนเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน ทั้งที่ได้ตี
พิมพ์เผยแพร่ไปแล้ว และที่เขียนขึ้นใหม่สำหรับการรวม
เล่มครั้งนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และส่วน
ร่วมของทุกคนในสังคมไทย ที่มีจิตมุ่งมั่นร่วมกันสำหรับ
การแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน โดยมีรายงานเพิ่มพิเศษสอง

เรื่อง คือ ‘สงคราม (โลก) แย่งชิงน้ำ’ และ “แหล่งน้ำ” ทางประวัติศาสตร์โบราณคดีซึ่งเป็นรายงานของ กองทุนแบ่งปัน เผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ (ตีพิมพ์ครั้งแรกใน นสพ. มติชน ฉบับวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2553) และเป็นรายงานที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน

ท้ายข้อเขียนทุกเรื่องจะมี ‘บันทึกท้าย’ ระบุแหล่งตีพิมพ์ครั้งแรกของแต่ละเรื่อง ยกเว้นบทที่ 18 เรื่อง เคล็ดลบลดโลกร้อนง่ายๆ ด้วยสองมือเรา เป็นคู่มือเพื่อการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมที่ช่วยแก้ปัญหาภาวะโลกร้อนได้จริง เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการอ้างอิง และความทันสมัยตามมิติแห่งเวลาของแต่ละเรื่อง

ผู้เขียนขอขอบคุณ สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์ ที่จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ให้เป็นรูปเล่มถาวร น่าอ่าน ขอขอบคุณ บรรณาธิการสิ่งตีพิมพ์ที่ตีพิมพ์เรื่องราวต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้เป็นครั้งแรก และท่านผู้อ่านทุกท่านที่มีจิตสำนึกร่วมกันในการรับผิดชอบและแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน

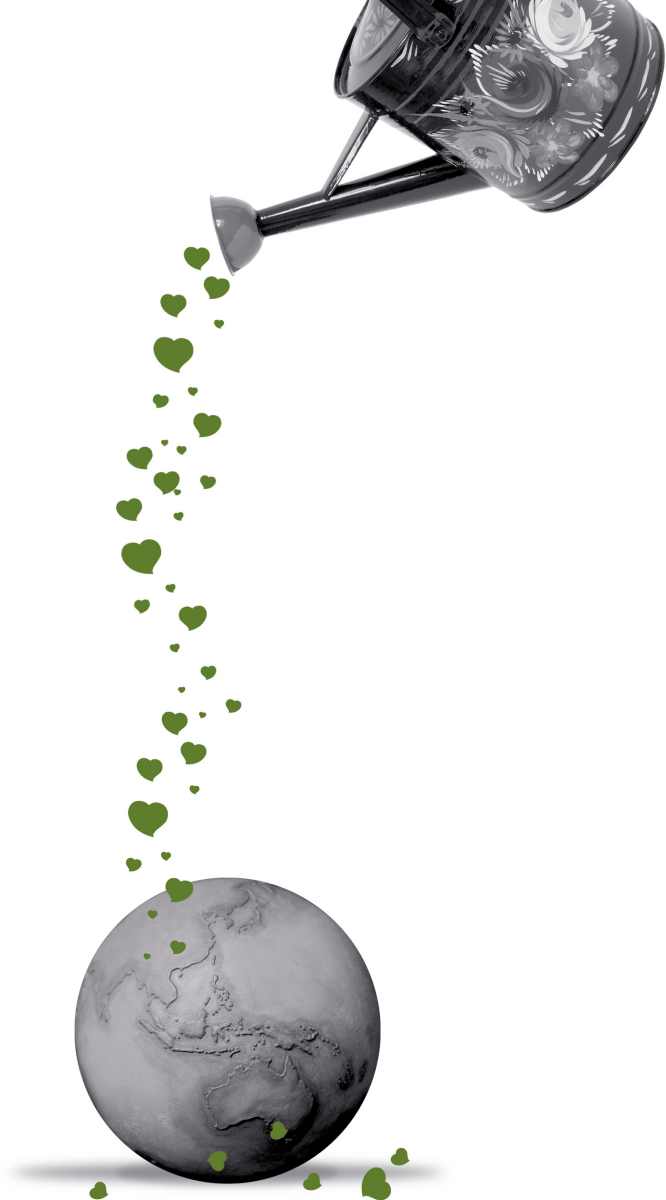
ขอให้ พลังที่สร้างสรรค์ จงเป็นของทุกท่าน

ดร. ชัยวัฒน์ คุประตกุล

สารบัญ

บทที่ 1	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับวิกฤตโลกร้อน	9
บทที่ 2	วิกฤตพืชเพื่อพลังงานหรืออาหาร?	21
บทที่ 3	โลกร้อนกับภัยคุกคามประชากรกบ	31
บทที่ 4	ปัญหาเรื่องเพศของกิ้งก่ามังกร กับภาวะโลกร้อน	39
บทที่ 5	พลาสติกกับภาวะโลกร้อน	45
บทที่ 6	โรงไฟฟ้าพลังขยะ	53
บทที่ 7	โรงไฟฟ้าอวกาศ	59
บทที่ 8	วิกฤตโลกร้อน : ธุระของใคร?	65
บทที่ 9	วิกฤตโลกร้อน : นักการเมือง นักการปกครอง	73
บทที่ 10	วิกฤตโลกร้อน : สื่อสารมวลชน สื่ออิเล็กทรอนิกส์	79

บทที่ 11	6 อัศวินโลกร้อน	85
บทที่ 12	สำนึกและส่วนร่วมกู้วิกฤตโลกร้อน	95
บทที่ 13	เส้นเวลา (Timeline) ภาวะโลกร้อน	99
ภาคผนวก		
บทที่ 14	ชีวิตดาวเคราะห์โลก	115
บทที่ 15	กู้โลก	125
บทที่ 16	สงคราม (โลก) แย่งชิงน้ำ	137
บทที่ 17	“แหล่งน้ำ” ทางประวัติศาสตร์โบราณคดี	149
บทที่ 18	เคล็ดลบลดโลกร้อนง่ายๆ ด้วยสองมือเรา	155
ประวัติผู้เขียน		170

บทที่

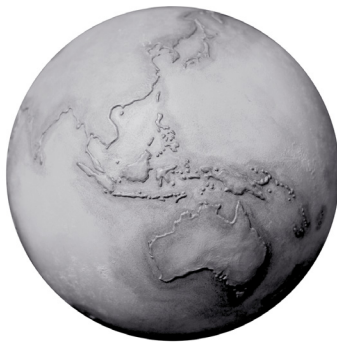
1

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิกฤตโลกร้อน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
รัชกาลที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระราชทานปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ พ.ศ. 2499...

ต่อมาในปี พ.ศ. 2517 พระองค์ได้พระราชทานพระบรม
ราโชวาทเป็นครั้งแรกเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใน
พิธีพระราชทานปริญญาบัตรนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2517 แต่สังคมไทยโดยทั่วไปยังเข้าใจไม่ถึงหลักการและ
แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนกระทั่งเมื่อประเทศ
ไทยต้องประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจการเงิน (โรคต้มยำ

กึ่ง) ในปีพ.ศ. 2540 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บรรดานักเศรษฐศาสตร์ และนักวิชาการต่างๆ ได้ร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในโอกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นบทความเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทูลเกล้าฯ ขอพระบรมราชวินิจฉัยและพระบรมราชานุญาตเพื่อความถูกต้อง ชัดเจน และเพื่อการเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมสูงสุดต่อไป ซึ่งพระองค์ก็ได้ทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไข และพระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ตกผลึก ชัดเจนในหลักการอันเป็นหัวใจสำคัญ เพื่อผู้นำไปปฏิบัติจะสามารถประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อไป ดังนี้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะ การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมี เหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัว ที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนิน การทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมพื้นฐานจิตใจ ของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และ นักธุรกิจในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์ สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วย ความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม

และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นทางการ โดยนำมาเป็นกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ บรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550–2554) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็ได้บรรจุแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนที่ 3 ของแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 (1)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่พลสกนิกรคนไทยและประเทศไทยเป็นสำคัญ แต่เนื่องด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความเหมาะสมสำหรับสถานการณ์โลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่กำลังประสบกับปัญหาจากระบบทุนนิยมสุดโต่งอย่างแสนสาหัสทั่วโลก ไม่เว้นแม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงทำให้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับความสนใจและนำไปทดลองปฏิบัติในหลายประเทศ และได้ผล เช่น ภูฏาน ศรีลังกา เคนยา มัลดีฟส์ ฯลฯ

นอกจากนี้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังใช้กับประเด็นปัญหาเรื่องภาวะโลกร้อนได้อย่างดีอีกด้วย

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2532 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงรับสั่งเกี่ยวกับเรื่องปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse Effect) ที่ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิตอย่างลึกซึ้ง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงได้รับสนองกระแสพระราชดำรัส นำเข้าประชุมคณะรัฐมนตรี จนกระทั่งประกาศให้วันที่ 4 ธันวาคมของทุกปีเป็นวันสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตั้งแต่นั้นมา

จากผลงานพระราชดำริและการทรงลงมือปฏิบัติพัฒนาด้วยพระองค์เองเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีคุณประโยชน์ต่อชนชาติต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงของมนุษย์และการเมือง ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ไปทั่วโลก องค์การสหประชาชาติ โดย นายโคฟี อันนัน อดีตเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ จึงได้เดินทางมาประเทศไทยในวาระมหามงคลฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เพื่อเข้าเฝ้า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ (UNDP Human Development Lifetime Achievement Award) ซึ่งเป็นรางวัลประเภท Life-Long Achievement และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกในโลกที่ได้รับรางวัลนี้

องค์การสหประชาชาติได้ยกย่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เป็น ‘พระมหากษัตริย์นักพัฒนา’ และกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) ของพระองค์ว่า เป็นปรัชญาหรือทฤษฎีใหม่ที่นานาประเทศรู้จักและยกย่อง โดยที่องค์การสหประชาชาติได้สนับสนุนให้ประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิกยึดเป็นแนวทางสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมิใช่เป็นเพียงปรัชญานามธรรม หากเป็นแนวทางปฏิบัติซึ่งสามารถจะช่วยทั้งแก้ไขและป้องกันปัญหาที่จะเกิดจากกิเลสของมนุษย์ ความเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนรุนแรงขึ้นที่กำลังเกิดขึ้นกับมนุษย์ทั้งโลก และปัญหาที่ลุกลามถึงธรรมชาติจนก่อให้เกิดความ

เปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่และรุนแรง ซึ่งปัญหาเหล่านั้นจะย้อนกลับมาที่มนุษย์เอง

โดยทั่วไปมักเข้าใจกันว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเหมาะที่จะใช้เฉพาะกับคนยากจน คนระดับรากหญ้า และประเทศยากจน อีกทั้งเครื่องมือ เทคโนโลยีก็จะต้องใช้เฉพาะเครื่องมือราคาถูก เทคโนโลยีต่ำ ไม่ควรจะมีการลงทุนระดับใหญ่ แต่ในความเป็นจริง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็ต้องการคนและความคิดที่ก้าวหน้า คนที่กล้าคิดกล้าทำในสิ่งใหม่ๆ การตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งสู่ความเจริญของงามของสังคมมนุษย์ ความทันสมัยหรือล้ำสมัยอย่างมีวิสัยทัศน์เชิงอนาคตศาสตร์ รวมไปถึงการลงทุนในโครงการใหญ่ เช่น เมกะโปรเจกต์ เพียงแต่ว่า เป้าหมายสูงสุดของการกระทำและการตัดสินใจทุกอย่างของทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องอยู่บนความสมดุล พอดีของมนุษย์กับธรรมชาติ และที่สำคัญคือ ความสูงส่งแห่งความเป็นมนุษย์ ได้แก่ คุณธรรมและจริยธรรม

เนื่องจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ไม่มีสูตรสำเร็จหรือคู่มือการใช้

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้สำหรับภารกิจเช่น
วิกฤตโลกร้อน ผู้เกี่ยวข้องจึงต้องศึกษาทำความเข้าใจ และ
พัฒนาแนวทางหรือแนวปฏิบัติสำหรับแต่ละปัญหาขึ้นมา
โดยยึดหลักที่สำคัญ เช่น

- การคิดอย่างเป็นระบบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

- หลักคิดที่ใช้ต้องเป็นหลักการปฏิบัติที่เป็นสายกลาง
ให้ความสำคัญของความสมดุลพอดีระหว่างทุกสิ่ง
ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์

- ข้อมูลที่ใช้จะต้องเป็นข้อมูลจริงที่เกิดจากการศึกษา
การวิจัย หรือการลงสนามให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

- การสร้างภูมิต้านทานต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิด
ขึ้น

- การยึดหลักของความถูกต้อง คุณธรรม จริยธรรม
จรรยาบรรณในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานตามปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญของการสร้าง
ภูมิต้านทานต่อผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงที่กำลัง
เกิดขึ้น หรือที่จะเกิดขึ้น

เหล่านี้เป็นหลักการใหญ่ๆ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องหรือ

เกี่ยวข้อง หรือคิดจะทำโครงการหรือกิจกรรมในระดับค่อนข้างใหญ่จะต้องคำนึงถึง เช่น ผู้นำประเทศ ผู้นำชุมชนระดับท้องถิ่น ผู้บริหารองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน กลุ่มหรือชุมชนทั้งระดับในประเทศ ระดับท้องถิ่น แต่สำหรับส่วนบุคคล ทุกระดับ ทุกชนชั้น ทุกอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน ผู้นำทางสังคม หรือผู้นำประเทศสามารถจะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้ทันที และผู้ที่ได้ใช้ทุกคนล้วนประสบความสำเร็จสูงสุดที่มนุษย์พึงจะมี คือ ความสุขที่ยั่งยืน

แล้วเรื่องของการแข่งขัน ซึ่งไหวชิงพริบ การวางแผน ยุทธศาสตร์และโลจิสติกส์ (Logistics) ในการบริหารจัดการระบบ หรือโครงการใหญ่ๆ การใช้จิตวิทยามวลชน การใช้เทคโนโลยีก้าวหน้า การกำหนดแผนหรือตนเองให้เป็น ‘ฝ่ายรุก’ มิใช่ ‘ฝ่ายตั้งรับ’ ละ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงปฏิเสธหรือไม่?

คำตอบคือ ปฏิเสธ ถ้าใช้อย่างไม่ถูกต้อง หลีกเลียงกฎหมาย ผิดคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ไม่เชื่อตรงต่อหน้าที่และความรับผิดชอบ มีเจตนาเพื่อผลประโยชน์ที่ไม่สุจริตของตนเองและพวกพ้อง

ผู้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จะต้องรู้จักและใช้อย่างรู้เท่าทัน ปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมอย่างมีความคิดก้าวหน้าในเชิงสร้างสรรค์

สำหรับการแก้ปัญหาหรือการเตรียมเผชิญกับปัญหาจากวิกฤตโลกร้อนมีประเด็นและเรื่องราวทั้งเก่าและใหม่ เรื่องของมาตรการที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อเผชิญกับภาวะโลกร้อน เพื่อให้ประเทศที่พัฒนาแล้วและที่กำลังพัฒนา (เช่น ประเทศไทย) ได้ดำรงอยู่ร่วมกัน พึ่งพิง และเอื้ออาทรต่อกันอย่างเหมาะสม เช่น เรื่อง คาร์บอนเครดิต ที่เป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ของประเทศไทย แต่ก็เป็นที่ ‘โอกาส’ และ ‘ปัญหา’ ที่ประเทศไทยต้องเผชิญ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับคนไทยเราเองว่าจะเตรียมตัวกันอย่างไรเพื่อให้ประเทศไทยสามารถเป็น ‘ที่พึ่ง’ ของโลกหรือของประเทศอื่น แทนที่จะเป็น ‘ปัญหา’ ที่เกิดจากความไม่ใส่ใจ หรือความใส่ใจแต่เพื่อจะกอบโกยผลประโยชน์เท่านั้น

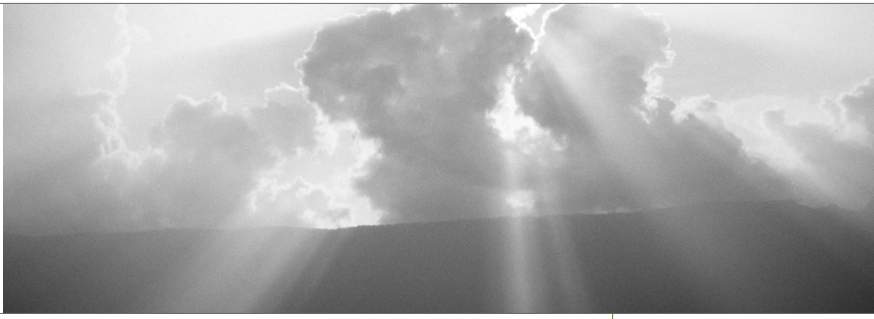
ในเรื่องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิกฤตโลกร้อนจึงมีโจทย์ มีประเด็น มีเป้าหมายมากมายที่ทำนายและเชิญชวนให้ผู้คนและประเทศที่ต้องการมีชีวิตสร้างสรรค์และมีความสุขอย่างยั่งยืนได้นำไปใช้ โดยใช้ปัญญาเป็น

ตัวนำ กำกับด้วยสติ และควบคุมด้วยคุณธรรมกับ
จริยธรรม

บทความเรื่องนี้เขียนขึ้นโดยประชาชนซึ่งเป็นนัก
วิทยาศาสตร์คนหนึ่งผู้ได้รับประโยชน์เกินร้อยจากปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ในการทำงานและดำเนินชีวิต ทั้งนี้ ด้วยความซาบซึ้งในพระ
อัจฉริยภาพและพระมหากรุณาธิคุณแห่งองค์พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ได้พระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงเป็นทางรอด มิใช่เฉพาะสังคมไทยในยุคโลกา-
ภิวัตน์เท่านั้น หากรวมถึงสังคมโลกด้วย ขอพระองค์ทรง
พระเจริญ ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

บันทึกท้าย : ตีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ โพสต์ทูเดย์
คอลัมน์ 'มิติคู่ขนาน' ฉบับวันที่ 27 ตุลาคม 2551

บทที่

2

วิกฤตพืชเพื่อพลังงานหรืออาหาร?

ทำไมพืชพลังงานจึงกลายเป็นประเด็นปัญหาใหญ่ของโลกขึ้นมา ทั้งๆ ที่ไม่กี่ปีมานี้ การปลูกพืชเพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทนดูจะได้รับการยกย่องให้เป็นแหล่งเชื้อเพลิงสะอาดที่จะช่วยแก้ปัญหาทั้งเรื่องน้ำมันแพงและภาวะโลกร้อน

กระแสนี้ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน พ.ศ. 2551 อาจทำให้ผู้ที่ติดตามข่าวเรื่องเชื้อเพลิงชีวภาพสับสนได้ง่ายๆ ว่า ตกลงเชื้อเพลิงชีวภาพ เป็น ‘พระเอก’ หรือ ‘ผู้ร้าย’ กันแน่ เพราะข่าวที่ออกมาในเชิงลบมีค่อนข้างมาก และเป็นระดับใหญ่ เช่น

1. นิตยสาร *Time* ฉบับวันที่ 7 เมษายน ค.ศ. 2008 มีสื่อบุพิเศษเป็นเรื่องขึ้นปกว่า ‘The Clean Energy Myth’ (ความเชื่อที่ไม่จริงของพลังงานสะอาด) มีภาพข่าวโศกด้วยธนบัตรดอลลาร์ พร้อมคำโปรยเรื่องขึ้นปก ถอดความได้ว่า

‘นักการเมืองและนักธุรกิจใหญ่กำลังผลักดันเชื้อเพลิงชีวภาพ เช่น เอทานอลจากข้าวโพดให้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนน้ำมัน ทั้งหมดทั้งปวงที่พวกเขากำลังทำจริงๆ คือ ผลักให้อาหารมีราคาสูงขึ้น และทำให้ภาวะโลกร้อนรุนแรงหนักขึ้น และคุณเองกำลังเป็นคนจ่าย

2. องค์การสหประชาชาติกับธนาคารโลกออกมาประสานเสียงกันเตือนประเทศทั่วโลกให้ระมัดระวังวิกฤตการณ์ขาดแคลนอาหารจากการทุ่มเทการปลูกพืชเพื่อผลิตเป็นเชื้อเพลิงทดแทน เพราะการเพิ่มพื้นที่ปลูกพืชจำพวกข้าวโพด อ้อย ถั่วเหลือง มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมันที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลกส่งผลกระทบให้พื้นที่การปลูกและผลผลิตพืชสำหรับบริโภค คือ ข้าว ลดลง

จากสื่อบุขึ้นปกนิตยสาร *Time* คำเตือนจากองค์การสหประชาชาติกับธนาคารโลก จากแหล่งข้อมูลข่าวสารอื่นๆ

เกี่ยวกับเชื้อเพลิงชีวภาพ และผลกระทบจากการปลูกพืชพลังงาน อีกทั้งข้อมูลความรู้ความเข้าใจทั้งเก่าและใหม่เกี่ยวกับเรื่องพืชพลังงานและพืชัญญาหารต่อภาวะโลกร้อน ได้บทสรุปที่น่าสนใจเป็นพิเศษดังต่อไปนี้

1. จากการส่งเสริมการปลูกพืชพลังงาน โดยความสนับสนุนเป็นพิเศษจากภาครัฐของประเทศต่างๆ ดังเช่น การจ่ายค่าราคาเชื้อเพลิงทดแทนผู้บริโภคน้ำมัน เพื่อทำให้เชื้อเพลิงชีวภาพ เช่น น้ำมันเบนซินผสมเอทานอลมีราคาถูกกว่าน้ำมันเบนซินโดยตรง และการสนับสนุนเชื้อเพลิงชีวภาพในรูปแบบอื่นๆ ทำให้หลายประเทศทั่วโลกเพิ่มพื้นที่การปลูกพืชพลังงานอย่างมาก จากพื้นที่เดิมซึ่งเคยเป็นป่า ห้วยหญ้า (สำหรับเลี้ยงสัตว์) ป่าชายเลน และที่เคยเป็นพื้นที่ปลูกพืชัญญาหาร คือ ทำนามาก่อน ส่งผลให้บางประเทศซึ่งเคยผลิตข้าวเพียงพอสำหรับเลี้ยงคนในประเทศและส่งออกต้องกลายเป็นประเทศที่สั่งซื้อข้าวจากประเทศอื่น เช่น อินโดนีเซีย อินเดีย และอาจมีเวียดนามด้วย

2. ดูจากภาพรวมคือ การลดพื้นที่การปลูกพืชัญญาหาร ประกอบกับปัญหาภัยธรรมชาติจากภาวะโลกร้อนที่ทำให้หลายประเทศไม่สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอ

อีกทั้งผลกระทบต่อสำคัญจากราคาน้ำมันแพงยังส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น สิ่งที่มาคือ ราคาของผลิตผลอาหารหลักของโลกแพงขึ้นมาก เช่น ข้าว สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้คนในประเทศต่างๆ ทั่วโลก แม้แต่ประเทศผู้ผลิตเอง

3. ผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน จากที่เคยเข้าใจกันว่า การเพิ่มผลผลิตพืชพลังงานน่าจะเป็นประโยชน์และลดปัญหาภาวะโลกร้อนลงได้ เพราะการเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูก รวมทั้งการปลูกพืชพลังงานน่าจะช่วยลดซับก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ เพราะพืชทุกชนิดต้องใช้คาร์บอนไดออกไซด์ในการผลิตอาหารด้วยกระบวนการสังเคราะห์แสง แต่ผลของการติดตามศึกษาเรื่องนี้จนถึงล่าสุดได้ผลสรุปออกมาว่า การเพิ่มพื้นที่ปลูกพืชพลังงานทั่วโลก และการลดลงของพื้นที่ป่า ป่าชายเลน และทุ่งหญ้า ได้ผลออกมาเป็นลบ คือกลายเป็นว่า มนุษย์ได้สูญเสียพื้นที่เก็บคาร์บอนไดออกไซด์ในธรรมชาติ (ป่า ป่าชายเลน ทุ่งหญ้า) มากกว่าสิ่งที่ได้เพิ่มขึ้นมา คือ พืชพลังงาน

ในนิตยสาร *Time* ฉบับวันที่ 7 เมษายน ค.ศ. 2008

นั้น ได้รายงานผลการศึกษาค้นคว้าที่สำคัญตีพิมพ์ในวารสาร *Science* สรุปว่า เมื่อคำนึงถึงการสูญเสียป่าไม้ให้แก่การปลูกพืชพลังงาน พบว่า เอทานอลจากข้าวโพด และไบโอดีเซลจากถั่วเหลืองทำให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่บรรยากาศมากกว่าน้ำมันเบนซินสองเท่า ส่วนเอทานอลจากอ้อยเป็นเชื้อเพลิงชีวภาพชนิดเดียวที่ไม่เพิ่มปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่บรรยากาศ

จากนี้ก็มาถึงกรณีประเทศไทยของเราว่า
ควรจะเป็นหรือทำอย่างไร?

ประเทศไทย เป็นประเทศผลิตข้าวรายใหญ่ของโลก
และในขณะนี้ (พ.ศ. 2551) เป็นประเทศส่งออกข้าวราย
ใหญ่ที่สุดของโลก ขณะเดียวกัน ประเทศไทยก็มีการศึกษา
วิจัยในเรื่องของเชื้อเพลิงชีวภาพมานานประมาณสามสิบปี
แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
รัชกาลที่เก้าของปวงชนชาวไทย พระองค์ทรงมีแนวพระ
ราชดำริ เรื่อง การพัฒนาพลังงานทดแทนมาเป็นเวลา
ประมาณสามสิบปีแล้ว โดยทรงมีพระราชดำริในปี พ.ศ.
2522 ให้โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา เริ่มทดลอง

ผลิตแก๊สชีวภาพจากมูลโคนม และทดลองผลิตน้ำมันแก๊สโซฮอลล์ จากการผสมแอลกอฮอล์กับน้ำมันเบนซินเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2528 โดยใช้ตัวอย่างพืชพลังงานชนิดแรกคือ เอทานอลจากอ้อย จนกระทั่งถึงปัจจุบันมีการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพจากพืชชนิดต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และกำลังเพิ่มขยายการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพแทนน้ำมันเบนซินและดีเซลให้มากขึ้น

ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีประสบการณ์เรื่องของการพัฒนาเชื้อเพลิงชีวภาพมานานกว่าหลายประเทศทั่วโลก

จากสถานการณ์เกี่ยวกับผลกระทบของการส่งเสริมการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพที่กำลังเป็นกระแสข่าวใหญ่ทั่วโลกในปัจจุบัน ดูเหมือนว่า ประเทศไทยก็กำลังประสบปัญหา

คล้ายกับประเทศอื่นๆ แต่ในความเป็นจริงสภาพการณ์ของประเทศไทยต่างกับประเทศอื่นๆ มากทีเดียว

ต่อไปนี้เป็นบทสรุปสถานการณ์ในประเทศไทยที่ผู้เขียนมองเห็น และเป็นข้อเสนอให้พิจารณากันต่อไป

1. เรื่องราคาข้าวสารเพื่อการบริโภคที่แพง เป็นผลมาจากปัญหาน้ำมันแพงที่ส่งผลกระทบต่อนต้นทุนการผลิตและการบริหารจัดการ กว่าจะมาเป็นข้าวสารถึงผู้บริโภค ปัญหามีได้เกิดจากประเทศไทยขาดแคลนข้าว แต่กรณีนี้ก็สามารถส่งผลกระทบรุนแรงได้ถ้ายังไม่ได้รับการบริหารจัดการให้เหมาะสม

2. เรื่องของการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ ปัญหาเกิดจากการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพโดยใช้พืชเป็นสำคัญ ทั้งที่การผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพสามารถใช้วัตถุดิบอื่นๆ ในการผลิตได้อีกมาก เช่น ของเสียจากเกษตรกรรม เศษพืช มูลสัตว์ อีกทั้งชนิดของพืชที่ใช้ผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพก็มีผลกระทบต่อภาวะโลกร้อนที่แตกต่างกันไป

ที่สำคัญ ควรยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่การดำเนินการเรื่องต่างๆ จะต้องกระทำอย่างรอบคอบ คึกษาผลดี-ผลเสีย อย่างเป็น

ระบบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แล้วประเทศไทยก็
จะมีใช้เพียงประเทศผู้ผลิตและใช้เชื้อเพลิงชีวภาพอย่างยัง
ยืนเท่านั้น แต่จะเป็นประเทศผู้ผลิตองค์ความรู้ใหม่แก่โลก
ด้วย

บันทึกท้าย : ตีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ โพสต์ทูเดย์
คอลัมน์ 'มิติคู่ขนาน' ฉบับวันที่ 28 เมษายน 2551

